

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: WErger 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: WErger 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДАЛЬШИЙ РОЗЛАМ МІЖ АМЕРИКОЮ І МЕКСИКОМ

МЕКСИКО СІТІ (Мексико). — Розлам між Американою і Мексикою, що повстав унаслідок конфіскації американських нафтових компаній на мексиканських теренах, поглиблюється. Американський уряд вислав до мексиканського уряду гострий протест, у якому говориться, що конфіскація є неправна. В американських фінансових кругах є таке переконання, що американський уряд цієї справи не подарує і можна сподіватися з боку американського секретаря стейту, Гола, дальших натисків на мексиканський уряд. Тимчасом мексиканський уряд розписав національну позичку, щоб зібрати гроші на сплату чужинських компаній.

ВИСТАВИЛИ НА ЛІЦИТАЦІЮ НАДЗЕМНІ ЗАЛІЗНИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Заряд міста Ню Йорку виставив формально ньюйорські надземні залізничні ліцензії за незаплатених міських податків у сумі шість і пів мільйона доларів. Ці залізничні ліцензії представляють собою вартість поверх сто мільйонів доларів. Хто собі бажає, може їх тепер купити. Заряд тих залізниць висказав своє велике обурення з приводу цього і погрожує, що буде підносити ціну на перевіз. Деякі директори говорили, що піднесуть ціну на перевіз на два центи від особи, а інші хочуть піднести на п'ять центів. Але заряд міста з того сміється та каже, що коли вони на надземних залізницях піднесуть ціну то всі люди будуть їздити підземними залізницями. Заряд залізниць також говорить, що стягання тих залежних податків не є чесне, бо адміністрація міста знає добре, що ці компанії ледви живіть.

ПОВОРОТ ГУВЕРА ДО АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — Бувший президент Гувер, що об'їздив недавно різні європейські краї, повернувся вже до Америки. Перед журналістами він заявив, що всі народи Європи бояться дуже війни і хоч зброються до зубів, то роблять це в оборонних цілях, а не для нападу. Він також говорив, що Європа від часу, як він її останній раз бачив, а було це зараз по світовій війні, змінилася дуже. Тоді біля п'ятсот мільйонів європейців жили під демократичними устроями. Нині лише 130 мільйонів їх мають демократичний устрій. Решта живе під диктатурою. Спінюючись над американськими справами, Гувер сказав, що реорганізаційний закон, який недавно перейшов у федеральний сенат, не є цілком добрий. Він занадто скріпить силу президента.

АМЕРИКА ТАКОЖ ЗБРОЇТЬСЯ ДО ЗУБІВ.

ВАШИНГТОН. — Вслід за ухваленням тисячу сто мільйонів на воєнну флоту американський конгрес ухвалив тепер близько п'ятсот мільйонів на зброєну армію. Ця сума це на один рік. Крім інших смертоносних машин побудують у наступних році також нових 476 бойових літаків.

БУДУЮТЬ ПАМ'ЯТНИК ДЖЕФЕРСОНОВІ.

ВАШИНГТОН. — Комітет будови пам'ятника американському суспільному діячеві Томі Джеферсону заявив, що він остаточно рішився на місце, в якому цей пам'ятник мав би стати. Це місце буде у вишневому парку в Тайдел Бейсин, у Вашингтоні. А сам пам'ятник коштуватиме три мільйони доларів.

КАЖУТЬ, ЩО СИЛА ДЕМОКРАТІВ СЛАБНЕ.

НЮ ЙОРК. — Директор бюро публічної опінії, д-р Джордж Галоп, сказав, що сила і вплив президента Рузвелта, його політики „нового розділу“ і цілої Демократичної Партії ступнево слабне. Правда, більшість населення далі є за Рузвелта, але та більшість вже не така велика, як колись була. Цей стан до наступних виборів може поліпшитись, або погіршитись. Це залежатиме від того, чи уряд зуміє розв'язати питання нинішнього економічного застою.

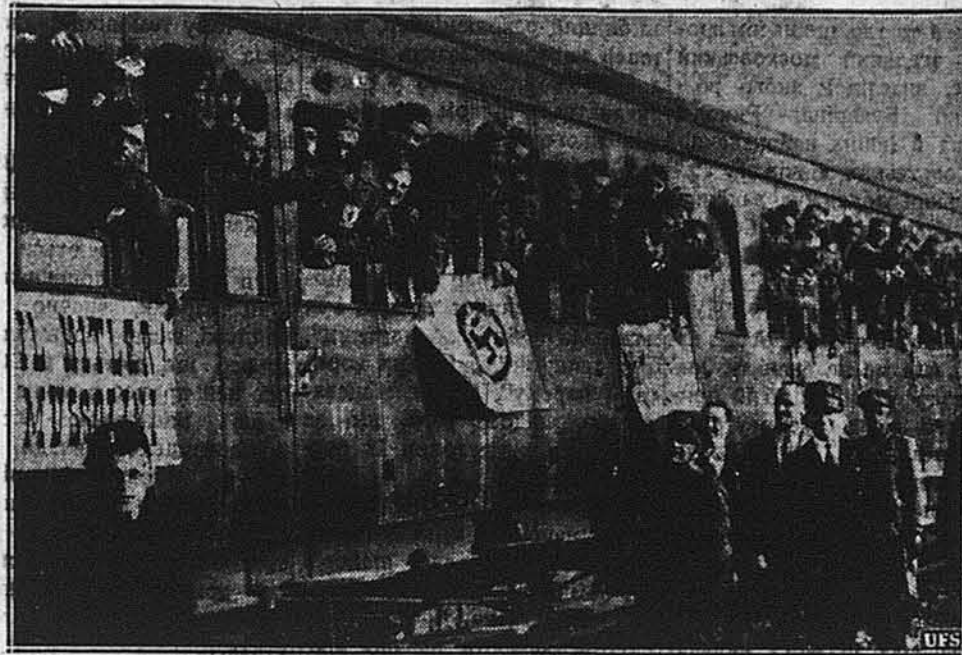
ДАЮТЬ ВАКАЦІ РОБІТНИКАМ.

ГЕРШЕЙ (Пенсильванія). — Фабрика чоколяди Гершей подала своїм трьом тисячам робітників до відома, що від 2. до 11. липня фабрика буде замкнена, щоб дати змогу робітникам відпочити. Всі ті робітники, які працюють рік або більше в фабриці, за час вакацій дістануть повну зарплату.

В ЗАВІРЮСІ ПРОПАВ ШКІЛЬНИЙ АВТОБУС.

КАЛГАРІ (Альберта, Канада). — В провінції Альберті панує велика сніговиця і завірюха. Серед тої завірюхи пропав десь шкільний автобус, який об'їздив збирати дітей до школи. Довідавшись про те, гурти людей вийшли шукати його. Але серед страшної завірюхи пропало кілька осіб зпоміж тих, що шукали.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ПЕРШИЙ НАСЛІДОК НІМЕЦЬКО-ІТАЛІЙСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ.

Внаслідок порозуміння між німецьким і італійським урядом Німеччина здержала довіз різних робітників з інших країн Європи, а стала брати їх з Італії. На образку перший поїзд, наладований італійськими різними сезонними робітниками, що вийшов недавно з італійського міста Ровіго. Ці робітники їдуть на управу буряків і картоплі в південній Німеччині. Кажуть, що на основі згаданої угоди Італія має право післати в Німеччину 30,000 сезонних робітників.

В ПОЛЬЩІ ШІСТЬ МІЛІОНІВ НЕГРАМОТНИХ.

Самоуправні органи в Польщі перевели останніми часами підрахунок числа неграмотних. На основі громадських списків устійшли, що число осіб, які не вміють писати, ні читати, в Польщі є 6,000,000.

ЖЕБРАЧКА, ЩО МАЛА ВЛАСНЕ АВТО.

Перед судом у Відні відповідала за недовольне прощання одна жебрачка, яка, як пізніше виявилось, була власницею двох каменів у Відні, одної вилі в Семигороді, а крім цього мала в касі наскладані великі гроші й дорогі цінності. Та „бідачка“ виїздила на жебранику власним самоходом! Шofer звичайно задержувався на бічній вулиці, зісаджував свою паню з авта, а потім ждав на неї так довго, доки вона, втомлена „працею“, не забажала вертатися до дому. До того ж чоловік цієї небуденної жебрачки був емеритованим кондуктором від трамваїв і pobирав солідну емеритур.

БРАТ НА БРАТА.

У Дрогобичі під час суперечки в мешканні Карла Ожеха його 19-літній син Осип, з професії фриз'єр, вдарив свого брата Володимира сокирою по лиці так сильно, що Володимир незабаром помер. Вбивця арештували.

БОРИСЛАВСЬКА „КОВЬ-КОВА“.

Юзефа Комурек, 17-літній дівчина, почула нараз, що з нею діється щось незрозуміле. Тому піддалась операції. Виявилось, що Юзефа стала хлопцем. Лікарська комісія по оглядинах вирішила, що Юзефа Комурек — чоловік. Цікаве, що зміна полу наступила й без спорту, бо згадана дівчина спортом не займалась, а мала замишування до ручних жіночих робіт.

ЗАБАВА В НАРОДНІЙ ШКОЛІ, ЩО ЗАМІНИЛАСЯ В МАСАКРУ.

В одній народній школі в Лодзі влаштував батьківський кружок забаву з танцями. На забаву посходилися багато учнів і родичів з малими дітьми. Гості весело забавлялися до 4-тої години ранку і густо закроплювалися монополкою, і то як старші, так і молоді покоління. Десь над самим ранком кілька підхмелених молодців зачали галабурду, що перемінилась у величезну бійку, в якій взяли участь кількасот осіб. Ціла сая перемінилась в пекло. Люди без пам'яті гатили себе столами, кріслами, ножами і боксерами, лунали стріли, тріщали розбивані на головах пляшки, жіночі мліли, діти верещали попід небеса. Вчувши цей пекельний гамір, збіглася під школу кількатисячя юрба, яка зачала другу різню під будинком школи. Підчас тієї масакри загинув 24-літній Генрик Турко, три учасники бійки догоряють у ліжничі, кількадесять осіб є важко або легше покалічених. Бійку припинили швидко сильні відділи кінної і пішої поліції. Арештовано 27 осіб з батьківського кружка, а навіть повідомлено Варшаву про ту напругу нечувану подію у школі.

ВБИЛИ ПОСТЕРУНКОВОГО.

В селі Бусько, під Сяноком, відбувалося в одного господаря весілля, підчас якого дійшло до галабурди, що замінилася в масову бійку. Постерунковий Владислав Сікевич кинувся розганяти воюючих, але в тій хвилині дістав від когось три ножі в плечі й згодом помер.

ШУКАЮТЬ НЕЛЕГАЛЬНИХ ЕМІГРАНТІВ.

На передмістях Парижа перевірили велику об'їзду, щоб викрити нелегальних емігрантів.

ВБИВСТВО ПІД ВИННИКАМИ.

На дорозі між Винниками й Чижиками 20-літній Вал Туркевич з Чижик проколів двічі ножем серце 24-літнього Антона Гулі, який за пів години помер. Причиною вбивства була пімста за зневагу, поповнену в приваті нареченої. Вбивник утік, а ввечері його схопила поліція. Арештований признався до вбивства.

ЖАХЛИВИЙ ВИПАДОК ПІДЧАС САНКУВАННЯ.

Один з учнів вселюдної школи в Жукотині коло Турки над Стриєм зіздив з високої гори саночками в товаристві своїх ровесників. Одної хвилини, коли зіздив, хлопчина, що сидів заду за плечима товаришів, впаав так незручно, що вбив собі лице на вистаючий цвях зо саночок. Саночки гнали далі, а нещасний хлопчик не міг від них відірватися, аж роздер лице цвяхом від ока по уста. Жертву нещасливого випадку перевезли до лікарни в Турці.

ГЕНЕРАЛ ГОЛОВОЮ „КОМІТЕТУ ОБОРОНИ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ“.

У Варшаві наладнався „Комітет оборони польської мови“ під проводом ген. Зуруського. Комітет поставив собі за ціль боротися з новим польським правописом, що „замість упрощувати утруднює писання по польськи, за темнею ясність і точність мови як обнижує вартість думки та мистецького знаряддя“. До акції приступило 400 письменників і журналістів.

БУВШИЙ ДИКТАТОР ЛИТВИ НАПИСАВ КНИЖКУ ПРО ХРИСТА.

Відсиджуючи в Понівірі кару в'язниці, бувший диктатор Литви, Вальдемарас, написав книжку про Христа й переслав її до єпископської курії, щоб дістати апробату.

БОРІТЬБА УКРАЇНИ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ — НАЙВАЖЛИВІША РІЧ ДЛЯ ЄВРОПИ

ЛОНДОН. — Українське Бюро подає, що кореспондент часопису „Бірмінгем Мейл“ мав інтерв'ю з бувшим советським шарже д'афер у Румунії, Т. Бутенком. В інтерв'ю пробивається така провідна думка, що Україна, з її європейськими прикметами, ніколи не погодиться з азійською Москвою. Між іншим часопис пише таке: „Бутенко це українець і боротьбу України за її незалежність від Советів він уважає за найважливішу річ для Європи, коли вона бажає врятувати себе від небезпеки московської домінації. Він не має найменшого сумніву в силі українського незалежницького руху“.

АНГЛІЙСЬКА ПРЕСА ПРО НАПАД НА МИТРОПОЛИТА.

ЛОНДОН. — Укбюро подає: „Тейблет“ з 12. березня подає вістку про ганебний напад польського посла Войцеховського в польському соїмі на митрополита Шептицького. Часопис подає закиди Войцеховського, а потім повний текст відповіді посла В. Целевича, в якій він говорить, що „якнайрішучіше протестуємо проти форми промови посла Войцеховського та проти образ, киданих ним на адресу не тільки найвищого достойника української католицької церкви, але й на адресу найвищого авторитету всього українського народу...“. В тому числі подано також вістки про підступне й примусове перетягнення православних на римо-католицьку віру, як це було в Гриньках, разом з поясненнями про прикордонну смугу в Польщі та про закони, які обов'язують у тій смугі.

ОБНІЄ МЕНШИНАМ БІЛЬШІ ПРАВА.

ПРАГА. — Чехословацький прем'єр Мілан Гозда заявив, що уряд глядить реальними очима на відносини в державі й думає заспокоїти бажання національних меншин, себто німців, українців (русинів), словаків, поляків і мадярів, згідно з конституцією. Підставою цієї нової політики буде те, що згадані народи не мають бути винародовлювані.

НІМЦІ НЕ МЕНШИНА.

БЕРЛІН. — Нації не погоджуються з заявою чехословацького прем'єра, що вважає судетських німців „національною меншиною“. Вони домагаються для тих німців права самоозначення. Торги і дрібні уступки тут не допоможуть. Так каже Берлін.

ТАКОЖ ПІДНОСЯТЬ ГОЛОВУ.

ТЕШІН. — „Дзеннік Подьскі“, орган поляків у Чехословаччині, домагається, щоб Чехословаччина визнала поляків господарями шлеської землі. Подає, що повстав „Союз поляків у Чехословаччині“, який буде вести боротьбу з чехословацькою владою, щоб тим чином дістати повну автономію. Всіх поляків у Чехословаччині є 80,000.

„ПРОЧИСТЯТЬ“ ДОСЛІДНИКІВ ПІВНІЧНОГО БІГУНА.

МОСКВА. — Піде на суд Адміністрація Головного Північного Морського Шляху, а з нею і славний академік та дослідник Отто Шмидт. Закидають їй, що вона стала гніздом саботажників, контрреволюціонерів і троцькістів. Чистку буде переводити чекіст Пананін.

19 РОЗСТРІЛЯНИХ.

МОСКВА. — Щойно надійшли часописи з Казакстану, з яких видно, що в тім самім часі, коли в Москві судили 21 найвищих советських урядовців і діячів, у Казакстані засудили 19 найвищих урядовців цієї республіки на смерть і їх розстріляли.

ФРАНЦІЯ БЕЗСИЛЬНА.

ПАРИЖ. — Готово прийти до диктатури, принаймні на фінансовім полі. Інакше жде Францію цілковита фінансова катастрофа. Бо політична вже наступила. Франція не може нічого вдіяти з червоною Іспанією, яка провалиться за кілька тижнів. І не буде всієї навіть допомогти Чехословаччині, якщо її зачне розбирати Німеччина, разом з Польщею і Мадяриною. Ось таке пишуть отверто французькі газети. До цього доправадила Францію політика „народного фронту“ з Блюмом на чолі.

ХВАЛЯТЬ ГІТЛЕРА.

ЛОНДОН. — Кентерберський архієпископ поглагословив здуку Австрії з Німеччиною і заявив, що треба дякувати нацистам, що все те сталося без проливу крові. Покликувався також на лист, який одержав з Австрії від одного дуже визначного мистця, котрий йому пише, що те, що сталося в Австрії, є „мрією“ і „спасенням“. Так говорив архієпископ у палаті лордів. А лорд Рідздейл дякував Гітлерові, що своїм актом відвернув громадянську війну і не зробив з Австрії другої Іспанії. Та були голоси, включно до одного єпископа, що таврував нацистів за переслідування жидів. Дискусію закінчив лорд Галифакс, що Велика Британія не може кінчив лорд Галифакс заявою, що Велика Британія не може бути жандармом світу.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Co., Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції на відмовляю.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. "Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.

В Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

В РУКАХ ЗАГАЛУ

Зачинаємо братися до властивої праці в справі української участі в Світовій Виставі, яка має відбутися в Нью-Йорку 1939 року. Народи представників наших організацій, громад і парохій, що відбулися в Нью-Йорку минулої неділі, вирішили остаточно ту справу громадянським способом. І вибрано для переведення цієї справи Ширший Виставовий Комітет, який знову виділив з себе виконний уряд. Усі формальності покінчено. І сформовано такий комітет, у якому є заступлені різні групи.

Очевидно, що все те можна було ще скорше зробити. Та з цього не виходить, що ми дійсно припізлились. Інші національності в Америці не пішли навіть іще так далеко, як ми. Правда, що за них зроблять велику частину роботи їхні держави, а ми не маємо нікого, щоб за нас заступився. Але хочемо підкреслити, що навіть багато з тих народів, що мають свої держави, пишуть тепер у своїх часописах, що коли вони мали би бути заступлені гідно на Світовій Виставі, то замало буде допомоги їхніх держав, а треба ще окремої й дуже інтенсивної допомоги з боку імміграції в Америці. І ось тому в чужинській пресі підносяться щораз частіше голоси за те, щоб самі іммігранти бралися за організування їхньої участі у Світовій Виставі. Колиж так маються справи з державними народами, то річ зрозуміла, що українській імміграції, яка не має української держави, що подбалаб за таку справу, треба доложити для справи вистави куди більше старань ніж іммігрантам державних народів.

Це певне, що коли не вся імміграція, то на всякий випадок подавляюча її більшість є за те, щоб український нарід був заступлений на Світовій Виставі в 1939 році. Тимбільше тепер, коли ми є свідками таких великих і важких перемін у світі. Вже через те одно не можливо перепустити таку нагоду як Світова Вистава, щоб не використати її на те, щоб пригадати Україну, її культуру і її змагання тим мільонам людей, що зідуться з цілої Америки і з цілого світу, щоб оглядати згадану виставу. А нема хіба одної думки тільки щодо того, як великою повинна бути-ота наша участь. Точніше: є тільки поділені думки головно щодо цього, скільки українська імміграція зможе зложити на ту ціл грошей. Бо це буде рішальним, чи ми матимемо свій окремий український павільон, чи тільки виступимо з великою культурною програмою. Та одне є певне: що навіть у тім випадку, якби ми мали виступити тільки у вузьких рамках, але гідно й високо культурно, то й на це треба багато грошей. Інші народи видадуть на таку ціл мільони. А ми будемо змушені обійтися з тим, на що нас стати. Та, не зважаючи і на ті обмежені фонди, ми повинні виступити достойно. І так станеться. В те ми віримо. Але щоб так певно було, треба тепер нашому громадянству негайно поспішити з жертвами. Бо ті жертви є тепер у цій справі рішальним чинником.

СКОРПІОНИ В СССР І УКРАЇНА

„Коли помістити кілька скорпіонів в одному слоїку, то скорше чи пізніше вони пережруть один одного. У цьому велитенському слоїку із скорпіонами, яким є СССР, скорпіони теж мусять пережрати один одного, бо разом вони жити не можуть". Ось так вияснює Гліб Лазаревський у львівському „Ділі" з 13. березня б. р. в статті „Московський судовий процес в Україні", чому „задають" себе тепер більшовицькі свідки. Автор намагається опрокинути всілякі вигадки, яких повно у світовій пресі, а якими хочуть вивинити те тло, що на ній зродився згаданий московський процес, внаслідок якого розстріляно Бухаріна, Рикова, Гринька й інших найвизначніших советських діячів. Г. Лазаревський дораджує закінчити з „нездоровою і небезпечною легендою" про якусь „надприродну могутність" і „таємничу недосяжність ГПУ".

Певно, що ця чужинська злощина. Але це не значить, пише Лазаревський, щоб її приписувати якусь всемогутність чи недосяжність. Бо „створюючи легенду про цю недосяжність, люди ллють воду на млин ГПУ". А саме того московська чужинська собі бажає, щоб так про неї думали, щоб так її лякалися, щоб так приписували їй якісь надзвичайні способності. І тому, пише згаданий автор, не треба приписувати все те, що зізнавали на московському суді, чужинця. Бо могли ті люди самі вигадувати на себе багато річей, надіючись у такий спосіб дістати полекші. Вони могли це робити і в такий спосіб, як це часто роблять злочинці, що на суді з насолодою розповідають про найменші подробиці свого вчинку. Ті люди, що їх судили, нераз заглядали смерті в очі й часто ризикували своїм життям, пише Лазаревський. Вони знали добре, що їх жде смерть. І вже з того боку не далиб себе так дуже залякати і говорити те, що потрібно для ГПУ. Але всежтаки: Як розуміти оті їх зізнання і покаяння? Як це люди? На те відповідає Г. Лазаревський ось так:

I.

Усім цим суто більшовицьким, суто комуністичним (під-

креслюємо це) діячам, дуже пощастило в минулому: і лютеву революцію, в якій багато з них брало участь, і жовтневу, цю вже виплекану їхню дитину, вони перейшли майже без жадних перешкод; некоротка громадянська війна теж вийшла на їхню користь... Спогади про ці найкращі часи (найкращі, бо була молодість, був успіх!) живуть і досі у кожного з них; їм здається, що і тепер зробіти революцію, перелот, нетрудно, а наскільки кожний з них гадає, що за тих революційних часів саме він був найвизначніший, найздібніший революціонер, ну, а тепер нагору вилазить не він, а інші скорпіони, то у нього з'являється цілком природне для нього бажання пожертви тих інших скорпіонів.

І якби пощастило підсудним з наміченим у травні року 1937 переворотом, то на лаві підсудних сиділиб тепер Сталін, Молотов, Ворошилов та інші і їх називали „би „бандитами", „шкідниками", „підлими ворогами народу", і вони зізнавали би, свідомі того, що за кілька днів чи годин їх розстріляють.

А нарід, цей „великий російський нарід"... мовчав би.

Проте у складній шаховій грі не пощастило підсудним, і ось вони чекають на свою смерть, чекають значно спокійніше, ніж здається європейцеві, чекають з певним відтинком східного фаталізму, признаються, оповідають усе на суді, навіть з деякою, так би мовити, куртуазією. Адже це скорпіони відповідають скорпіонам.

Чи здібні ці люди на ті акти „шкідництва", про які вони оповідають?!

Здається нам, що цілком. Чи навіть оповідання про якісь грошові зокордонні трансакції є неймовірні для тих людей, серед яких же живі спогади про німецькі заплomboвані вагони підчас великої війни?

Якось ніяково чути тут, в Європі, зізнання про зраду; за надто вони цинічно ширі для європейського вуха.

Алеж треба розуміти ріжницю між тамашніми і тутешніми.

Чи ідея „соціалістичної батьківщини", такої, як вона виглядає реально, може існува-

ти для таких застарілих інтернаціоналістів, як 50-літній Бухарін, теоретик ортодоксального комунізму, 55-літній Крестинський, 57-літній Риков, 65-літній Раковський?

Подруге... чи є це зрада з боку, скажимо, українця, борючись проти окупації, якої шкідливість для своєї батьківщини він собі усвідомив, хочби значно пізніше, ніж інші, і чи не булоб зрадою для справжньої його батьківщини залишатися надалі на віронопідданій службі в окупантах?!

Отже що є неймовірне (не кажемо про всякі дрібниці) у всіх зізнаннях підсудних?

На нашу особисту думку, ніщо.

Може повстати тільки запит: чому тамашня влада зробила цей процес прилюдним, відкритим, не вважаючи на всю його компромітацію для неї?

Річ у тім, що до російського народу, цього мовчаного слухача і глядача всіх перепетій, що відбуваються серед його верхівки, приєднались й інші народи, значно менше байдужі, значно вразливіші до всього, що діється в СССР. І ось цей процес є може останньою рисовою ставкою більшовицької влади, щоб ним, а головне відповідними коментарями до нього притягнути на бік цієї влади і не російські народи в їх низовій магі, притягнути міжнародний пролетаріат... Може пощастить...

Але занадто двогостре це питання про ці неросійські народи в СССР!

II.

На тій лаві підсудних сидять деякі люди, так або інакше зв'язані з Україною.

Не будемо довго зупинятися на особі „гетьмана України", як любив називати себе в найближчому оточенні за давніх уже часів чоловік невідомої національності (здається — для самого себе) Християн Раковський, що водночас найвно залитуював: „А кому властиво потрібна українська мова?", що називав питання про викладання української мови в Україні „лінгвістично-музичним реакційним, нікому не потрібним заходом".

Промисимо і Миколу Крестинського, етнографічного українця з Чернігівщини, сина вчителя українофіла, але який вчитель за своє життя не виявив свого походження.

Та там сидить і третій, Григорій Гринько, 48-літня людина, про яку хочемо дещо сказати, хочаб ддятого, що ці рядки заступають його некрольог, бо коли їх читатимуть, Гринька вже не буде в живих, або він стоятиме одного ногою по тім боці... Покористуємося зізнаннями самого Гринька на суді, його стенограмою.

Той Гринько, який за молодих років головою пірнув в українську (свідомо це підкреслюю) революційну роботу, який вступив у партію українських есерів, організував потім партію боротьбистів і разом із своїми товаришами: Шумським, Полозом, Блакитним, Любченком увійшов до комуністичної партії, не як комуніст, а зберігши свої національні почування. Той Гринько, що на посаді наркома освіти УССР дав почин увести українізацію, той, що, перебуваючи на посаді голови державної плянової комісії і заступника голови Ради народних комісарів УССР, належав до так званого „шумськізму" із програмою відврату України від СССР і повернення до традиції, але поступнево, еволюційно.

Той самий Гринько по розгромі мушкетерів залишився на посаді заступника наркома земельних справ СССР 1929 р., увійшов до нової національної української організації у Москві разом із Шумським, Полозом, Максимовичем, Солодубом та іншими.

Ця організація стояла вже на позиції активної боротьби проти советської влади в Україні, вона проходила селянським протиколективізаційним повстанням за років 1031—1932, постачала зброю, перекидала туди петлюрівських емісарів тощо. Усіх учасників цієї організації арештовано року 1933 за винятком Гринька, що був дуже добре законспірований як тодішній нарком фінансів СССР.

На початку року 1935 Любченко, голова Ради народних комісарів УССР, запропонував Гринькові вступити до новоствореної подібної „націонал-фашистської" української організації з такими саме завданнями і методами. Гринько вступив до неї. Центр її був в Україні; до нього входили Любченко, Порайко та інші. Організація провадила підготовку роботу, щоб відвратити Україну від СССР.

Так зізнавав на суді Гринько. Якщо це все вклало йому в уста агенти ГПУ, то який переляк у тих агентів перед націоналізмом, перед петлюрівщиною, коли вони це як найхвалівший злочин приписують Гринькові! Колиж Гринько оповідає правду (в тих рамках, в яких потрібно), а щодо того в нас особисто нема ніякого сумніву, то бачимо, що повстанський національний рух в Україні під окупацією не вгасає, а поширюється, набираючи форм суто державницького руху...

Цю націоналістичну організацію викрили влітку 1937 року. Гарячий Любченко застрілявся. Та не міг цього зробити Гринько (не мав права). Мусів перейти через тортури чекістських ляхів, бо йому припало оповісти на суді, щоб усі чули, кого це цікавить, у кого це бодить, що і як робиться в Україні під окупацією...

Засуджений на смерть, запламлений назвою „бандита", мабуть перед смертю Гринько матиме вітку у свідомості, що його роботу продовжатимуть його однодумці, його невикриті товариші...

І твердо ми особливо переконані, що там під окупацією, чимало людей згадуватимуть Григорія Гринька по його страті.

ЩЕ ВІДЛОКУТУЮТЬ ЦЕ ПРКО

„Ди Менчестер Гардіен", розбираючи останні події в Європі, а зокрема прокламацію Гітлера про прилучення Австрії до Німеччини, застанається глибше над цією подією і стверджує, що в першу чергу прогала тут Італія. Це положено тим кінець її амбіціям в Європі, особливо її впливам на Балкані. І те, пише цей часопис, Італія гірко відчує, і то в недалекий будучності.

Але відчує це також і Франція. І відчує Велика Британія. Бо Гітлер своїм кроком вирішив, що це він спосібний сьогодні вирішувати найважливіші європейські проблеми, а може й інші, поза Європою. Бо треба брати під увагу, що Гітлер виразно підкреслює, що він не стерпить, наприклад, більшовизму в Іспанії. А це значить, що він готов і там вирішувати справу, як знайде потреба. І очевидно, силою. Далі Гітлер заявив, пише „Ди Менчестер Гардіен", що його сильно обходить доля всіх німців: не тільки тих, що живуть у Німеччині, але й тих, що є розкинені по цілому світі. А зокрема він зацікавлений долею німців у Чехословаччині.

Очевидно, що з цього останнього приводу не буде війни, як не було війни зприводу Австрії. Але тільки в тому одному випадку: як Чехословаччина на погодиться на все, те, що подиктує Берлін. А як може Чехословаччина не годитися, коли навіть Велика Британія не обіцяє їй допомоги?

Виходячи з цього заложення, згаданий часопис піддає заграничну політику британського уряду дуже гострій критиці. Він твердить, що цю політику відпокутє колись Англія дуже гірко. Бо Австрія це тільки початок експансії Гітлера. А воно виходить на таке, що тепер Гітлер є найспосібнішим і найзручнішим політиком, який використовує те, що інші держави не мають доброго проводу, і послідовно змагає до того, щоб Німеччина була тою, якої слово буде для Європи диктатом. А це вже така проблема, яка повинна заставити думати всі держави, поки ще не є цілком запізно.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

В. Б. — Думаємо, що булоб краще, колиб Ви написали до „Юкрейнін Віклі" про те, що можна вичитати в „Свободі", принаймні в тих числах, коли висилаємо „Свободу" разом з „Юкрейнін Віклі". В „Свободі" маємо більше місця, бо вона є щоденником. І там можна ширше писати про такі справи, як „Котрий успішний устрій ліпший". Саме того треба, щоб молодь привикла читати український часопис, видаваний українською мовою. Інакше, як вимре старе покоління, то зникне цілковито й друковане українське слово в Америці. А з ним пропаде тут слід і по українській мові. І майте це на увазі, що „Юкрейнін Віклі" не є видаване тільки для „молоді", що має по 25 років і вище, та що покінчила чи кінчить університети, але головню для тих, що є в вищій школі, або вступили до каледжів чи університетів, а також і для великого числа тих, що не йдуть до найвищих шкіл, бо мусять замолоду заробляти на хліб. Підносимо це на те, щоб Вам відповісти на Ваш заміт, що в „Юкрейнін Віклі" порушуємо замало серйозних проблем. Саме навіпаки. В „Юкрейнін Віклі" є за багато серйозності, як на молодечий часопис. І на це звертаємо нам уже не раз увагу з боку молоді й старших. Та ми виходимо з цього заложення, що тут тяжко всім догодити, бо читачі є ріжного віку і ріжної освіти. Тому держимось у цій справі середнього курсу.

Ал. Енгель.

НЕСПОДІВАНКА

Ледви Франц Роншторф висів із поспішного поїзду, побіг до телефонічного автомату на двірці. У Лондоні, звідки він вернувся, закінчив знаменитий інтерес і мусів свого прокуривості дати негайні дозвільшення у пильній справі. Та заки він дійшов до телефонічного будки, його випередив якийсь широкоплечий молодіш і замкнув двері від автомату перед самим його носом.

Франц відважився відхилити двері і спитати:

— Вибачте, пане, чи ви маєте довшу розмову? Бо я маю негайну справу.

— Ні, одно слово — відповів чечмо молодіш, у найкращому настрою, не замикаючи за собою дверей.

Франц здивувався. Адже той напак накручував число його телефону „А 19-2-83". Стояв і слухав:

— Прошу вас дуже, дорога Сибіль, не забудьте, що ми ні ввечір зустрічаємося в годині шостій у цукорні. Чи ви знаєте?... Чи тишуся? Я щасливий. А ви все ще самі? Не вернувся? Це рука призначення в нашу користь. До побачення, дорога Сибіль!

Франц стояв як задубілий, бо чув виразнісінько кожне слово. Молодіш із широкими плечима, вверс радісний виходить із широким жестом як переможець, кланяється Францові на знак, що відступає йому місце, і відходить.

Франц дивиться за ним тупим зором. Не хоче навіть розмовляти телефонічно. Вибігає з двірця, бере таксівку і кричить адресу: Вулиця Кота. 22. але прошу швидко.

Навіть пробіває впорядкувати свої безладні думки. Авто їде як навіжене. Отже Сибіль має знайомство з якимсь молодцем. Він не може в це повірити. Вонаж не проявляє найменших ознак невірності. Він знає, як вона на всі боки роздає гарбузи своїм звеличникам... Тимчасом показується, що і вона не краща від інших.

Як це може бути, щоб вона закохалася у такому тині молодого пустаго спортсмена... Ні, це не дивно, коли вона має такого чоловіка, якого вже черво росте... Вона закохалася в тому молодому попросту тому, що він — молодіший і не її чоловік!

II.

Франц стоїть перед дверима свого мешкання і дзвонить. Його жінка вибігає до передпокою йому назустріч. Вона кидається йому ніжно на шию.

— Така несподіванка, мій коханий! Ти вже вернувся, так скоро?

— Я хотів справді зробити тобі несподіванку — відповів, але так, начеб говорив сам до себе.

Входить до салону і силкується показувати погідний настрій. „Я певний, що вона вміє

це краще робити, ніж я..." думає про жінку.

— У Лондоні мені вдалося знаменито з моїми інтересами... віддавна я не мав такого успіху. Чи ти теж тишишся?

— Ще й як! — відповідає жінка з зовсім невинною міною.

Франц думає: „Вона тишиться на умовлену зустріч, а не моїми інтересами. Що її обходять мої інтереси?"

Він придивляється уважно до її очей, вслухується в її голос і стежить за усім тим та кожним подихом. „Ех, як би так можна на мить відчитати думки за цим чолом!"

— А чи ти знаєш, дороженька, що завдяки твоїм добрим інтересам я куплю тобі на уродини срібного лиса. Твоя давня мрія буде здійснена.

— Бо звичайно то ти завжди забував за мої уродини. Зрештою то це так далеко — зо одинадцять місяців. Ти щось нині дуже ніжний.

„Ти теж", хоче він відповісти.

— Так, ніжніший і чемніший, ніж звичайно. Чи на це теж вплинули твої добрі інтереси?

„Комедіянтка" — він думає в цій хвилині, а каже:

— Ні, це не інтереси.

І він починає розмову таку, як звичайно ведуть її у подружжя — про останні товариські сенсації, про спортивні новини. Сибіль із солодким усміхом довідомляє Франца, що вона-на два тижні стрималася від солодоців і значно похуділа.

— Бачиш, тепер оце тобі це

легше носити мене на руках — жартує і підбігає до фортепіяну.

А тепер заграю тобі твого улюбленого бостона за те, що ти такий прийнятний нині.

Він думає: „Вона не має чистої совісті. Через те вона прикидається такою ніжною..."

Слухає мелодію, яка нині звучить для нього як дисонанс. Непомітно глянєву на годинник. „Як вона мусить терпіти! Кожна хвилина для неї вічність! Та яка вона дилетантська: навіть не глянула на годинник. Ніколи я не думав, що вона має так багато сили волі. Та який чоловік знає власну жінку?"

Годинник вивів шосту. Франц думає: „У такий порі відбуваються в місті всі ті ніжні зустрічі з компліментами. Але нині вона не йде туди! А той там нехай чекає годинудві на дощі... На дворі дощ!"

Сибіль перервала гру:

— Чи ти знаєш, що це вже шоста?

— Що? справді? О, як той час хутко минає... разом. А що ти сказалаб на те, як би ми так пішли до кіна?

— Дуже радо — відповідає жінка з невинною міною.

III.

У кіні сидить у льожі при ньому, як би і нічого не трапилось. Йде якась комедія на екрані. Як щиро Сибіль регочеться... зовсім як дитина. Але він знає, що це сміх нервовий, брехливий. Вона не сміє іншим способом закрити свого схвилювання. А що вона тепер гарніша як звичайно, то

це теж вислід нервового настрою. Так Ева залишається Евою... навіть у кіні...

Вона бере ніжню його руку і шепоче:

— Я така щаслива, що ти вже прийхав!

Він відповідає їй таксамо рукою і стверджує, що її рука така маленька, як у дівчинки.

Франц думає весь час про зустріч Сибілі і не може стежити за фільмом. Він ні разу не засміявся з цієї веселої комедії! А публіка за ним аж реве, саме, коли приходить якась дурна сцена з телефоном.

Саме тоді Сибіль звертається до свого чоловіка:

— Ага, я щойно тепер пригадала собі... забула тобі сказати, що підчас твоєї непристутності дирекція телефонів змінила число нашого телефону!

Перекл. аб.

Є ріжниця: вбити людину дрючком чи зброєю? Нема. — А чи є ріжниця: вбити людину зброєю або лихою владою? Нема! Кухні ваші повнісінькі м'яса, а стайні! годовані баских коней, зате лице народу нужденне, лякає бідністю голоду, села застелені трупами людей, що померли з нужди. Така влада це заохота для хижих звірів пожирати людей. (Менцій).

Спогади — це одинокий рай, з якого нас ніхто не встиг прогнати. (Жан Павль).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

І СИЛА І СЛАБИСТЬ ПОЛЬЩІ.

Англійський журнал "THE CENTRAL EUROPEAN OBSERVER", що є, видно, висловником чеської пропаганди, помістив в одному з останніх чисел (з 4. березня) статтю про селянські страйки в Польщі. Стаття каже, що Польща це селянська країна, бо селяни становлять подавляючу більшість населення. Цих селян автор характеризує різко:

"Скромність і непретенційність польського селянина є водночас його силою і його слабкістю. Вона є його силою, бо дає йому здібність перетривати постійні недовідки, а його слабкістю, бо не дає йому зрозуміти поправки свого стану, і тому він не робить нічого для поправки своєї долі".

Чи це признака самих лише корінних польських селян, чи може селян і інших, польських, народів у Польщі?

ЧИ ЛИШЕ НІМЕЦЬ?

Відома на весь світ письменниця Перл Бок, що, родившись в Китаю, звичайно описує китайське життя (на основі її повісті згадано фільму "Гуд ерт"), написала в місячнику "Сорвей Грефік" статтю про життя в тоталітарних державах. Розглядає між іншим питання, як це так люди годяться жити "в клітці", і знаходить відповідь на це: що до німців не лише в спеціальних обставинах історичного менту, але й у національній вдачі німців.

Каже вона, що пересічний німець дуже любить бути певним. Через те він хоче, щоб йому сказали, що він має думати і як думати. Він дається легко навчити. Він любить знати певні правила й регуляції, заки пустяться на самостійне думання.

Цікаво було би спитатися: чи лише в німців є таке бажання бути певним коштом свободного думання?

ЧИ САМІ ТІЛЬКИ МОСКАЛІ?

Англійський письменник Ст. Джан Ервайн, пишучи в тижневику "Обсервер" про виставу "Три сестри", драми великого московського письменника Антона Чехова, хвалять і драму і її виставу, а потім розговорився про національну вдачу москалів.

Каже він, що в цій драмі Чехова москалі виходять дівчатами, себто недозрілими людьми, які розбалакуються про преріжні нереальні, нежиттєві справи. Англієць, що дивиться на цю драму з московського життя, зовсім цих людей не розуміє, а властиво знає, що ці люди зовсім інакші від англієць. Зрозуміти їх моглиб хіба люди з ірландського народу, які своєю дитячістю, на думку Ст. Джана Ервайна, подібні до москалів.

Накінєць питається: якщо москалі були справді такими дівчатами в часах Чехова, 35 років тому, то чи вони осталися такими й досі, чи може змінилися?

НЕРВОВІ АМЕРИКАНЦІ.

Альфред Адлер, відомий психолог, відповідав якийсь рік тому в американському місячнику "FORUM" на запит: "Чи американці нервові?" (Слова "нервовий", "нюротик", він уживав не в значінні недуги нервів, але легкої недуги душевної).

Він не хотів відповісти на питання безпосередньо, але подав читачам дані, на основі котрих вони могли знайти на це питання відповідь самі. Він описав нервову людину. Така людина не приготувана до громадянського життя. Вона не має громадянського ін-

тересу. Не має відваги й нездібна до концентрації (скупити себе на якусь справу). Не здібна до кооперації з іншими.

Вона далі займає до життя становище пещеної дитини: сподівається лише легких завдань, надіється, що інші розв'яжуть їй усі трудні питання, а вона сама відзначається у мовим і фізичним лінивством. Як стрінється з трудними питаннями, то відчуває щось у роді чуттєвого удару.

Описавши так "нервову" людину, Адлер каже читачеві розсудити самому, чи образ пересічного американця покривається з цим портретом. Ясна річ, що цю міру можна прикласти й до нових американців, себто імігрантів.

ЗНАЙШОВ УКРАЇНЦЯ.

Цей Адлер говорить в одній з своїх численних книжок і про одного українця. Саме в своїй праці "THE PATTERN OF LIFE" він описує майже 13-літнього хлопчину Михайла, которого піймали на кількох грабжах.

Цей хлопчина був членом шайки злодіїв, котрою провадив 14-літній хлопець, що рівночасно вчив цих хлопців красти. Цього провідника шайки звали BALDY, себто, "лисок". Замітним фактом щодо Михайла було те, що він сповняв прикази свого провідника сліпо. Таких людей зрештою можна знайти в кожній шайці. Це не значить, що він слабоумний. Зовсім ні. Він, можна сказати, нормально розвинена дитина, з тим одним винятком, що він незвичайно покладається на інших. Він хоче бути підлеглим та набуває почуття вищості від цього, що слухає сліпо приказів свого команданта.

Адлер наводить ось такий уступ з рапорту дитячого суду про цього хлопця, перед котрим то суд хлопець попав через свої крадіжки:

"Батько й мати родилися в Україні, і мати говорить по англійськи дуже мало. Батько говорить по англійськи досить добре. Вони живуть у Нью Йорку три роки. Батько робить у фабриці від 8. до 5. години, а мати працює від 5. до 9., чищаючи канцелярії. Обидва родичі натуралізовані громадяни, а діти родилися в Америці."

"Родичі мають троє дітей. Лев має 14 літ і 6 місяців, Михайло 12 літ і 8 місяців, а Марія 6. Вони живуть у 4-кімнатнім апартаменті у старім мешкальнім домі, в котрім нема електрики, ні купелі, ні опілення, а виходок аж у коридорі. Є дві спальні. Михайло й Лев сплять разом. Родина католицька."

Джерело клопоту з цим хлопцем було в тому, що він був навчений насильно слухати. Він не має довіри до себе й не має незалежності. Він не має почуття особистої відповідальності.

У рапорті говориться, що виключати хлопчину з його клопоту можна так, що його навчаться поклатися на себе самого, бути незалежним, мати почуття особистої відповідальності. Це легко сказати вченим у бюрі, але як це виконати, коли родичі вважають, що добре вихована дитина повинна слухати насильно, бути залежною від родичів чи старших і не мати почуття особистої відповідальності, навіть у видаванні грошей, ні у виборі товаришів, роботи, дружини?

ПРИЧИНА.

— Чому ви так нагло оженилися?
— Мені конче треба було відпустити, та іншим способом не міг я її дістати.

ПРОТОКОЛ

з нарад головного виконавчого комітету У. Н. Союзу, які відбулися 26-го березня 1938 року в головній канцелярії У. Н. Союзу під ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзі Ситі, Н. Дж.

У нарадах взяли участь: головний передсідник М. Мурашків, заступник головного передсідника Г. Герман, заступники головного передсідника Марія Малевич, головний рекордний секретар Д. Галичин і головний фінансовий секретар-касієр Р. Слободян.

Гол. передсідник відкрив збори в 10 годині рано, прокладаючи для вирішення цієї справи:

Морґеджі. Рішено уділити \$5,500, як перший морґедж, на реальність судді Луїса Паладо з Джерзі Ситі, Н. Дж. Також викінчено справу першого морґеджу в сумі \$20,000, які У. Н. Союз уділив на Український Народний Дім у Дітроїті, Міш.

Купно бондів. Постановлено закупити такі бонди: Юнайтед Стейтс Трежюрі 2½% за \$49,984.38; Ситі оф Нью Йорк 3% за \$99,750; Пасіфік Гез і Електрік Ко. 3½% за \$30,666.25; Тавнішп оф Берген, Н. Дж., 4½% за \$20,062.50.

Продаж бондів. Ухвалено продати \$185,000 Порт оф Нью Йорк Оторіті бондів і Юнайтед Стейтс Трежюрі за \$36,246.88.

Дивіденди. По засягненні оцінної актуарія У. Н. Союзу рішено призначити на виплату дивіденд членам суму \$49,600.

До дивіденд будуть управлені ці повнолітні повноправні члени, які є забезпечені в нових родах забезпечення, а саме, в класах W.O.P.E. і Т., і які стали членами У. Н. Союзу або перейшли з старого до нового роду забезпечення перед першим січнем 1936 року. Іншими словами, до дивіденд є управлені всі повнолітні члени нових родів забезпечення вже по двох роках членства.

П'ЯТДЕСЯТИЛІТНІ УРОДИН ЛЮДИНИ З УЯВИ

Всі знають пригоди славного детектива Шерльока Гольмса, що повстав в уяві Артура Конана Дойла. Та не всі знають, що ця постать народилася саме пів століття тому. Конан Дойл був лікарем, заки присвятився зовсім літературі. До створення постаті детектива-генія послужили йому факти, які він затаїв собі у молодості. Незвичайний талант мав професор виділу медичини в едінбурзькій університеті, Йосиф Бел. У спогадах Конана Дойла є такий приклад незвичайно скорой орієнтації проф. Беля. Раз перед ним став пацієнт у цивільнім одязі. Між лікарем і пацієнтом вивязався такий діалог:

— Ви служили при війську?
— Так.
— Вас недавно звільнили з війська?
— Так.
— Ви служили у шотландським полку?
— Так.
— Ви підстаршина?
— Так.
— Залога в Барнабі?
— Так.

Як пацієнт вийшов, проф. Бел пояснив слухачам свою систему:

— Той чоловік відносився до нас із пошанівком, однак не здіймив шапки. У війську того не роблять. Колиб давно був вийшов із війська, був би набрав уже цивільних манірів. Відзначається деяким авторитетом, отже не був звичайним вояком. Кожний з вас заприймав хіба, що він шотландець. Коли вже говоримо про залогу, пацієнт має "елефантіа-

Дивіденди будуть виплачені не в формі опусту, в місячних вкладках, як це було в минулих роках, але готівкою. Головна канцелярія вишле до секретарів відділів чеки, виставлені на імя кожного такого члена, що є управлений до дивіденди, а секретарі передадуть ті чеки членам дотичних відділів.

Висота дивіденди кожного повнолітнього члена буде обчислена відповідно до суми його забезпечення і відповідно до нагромадженної резерви на його грамоті.

Також рішено уділити дивіденду дітям-членам класи II. Молодочого Департаменту. Дивіденди для тих дітей буде уділена в формі опусту одномісячної вкладки. До опусту одномісячної вкладки є управлені ті діти класи II, які є членами згаданої класи два або більше років.

Спортові дружини. Рішено призначити заступника головного передсідника, Г. Германа, референтом ведення спортової акції членів У. Н. Союзу. Тому ті відділи, що будуть творити спортові дружини, повинні звертатися у цій справі впрод до референта на таку адресу: Gregory Herman, 261 Madison St., Wilkes Barre, Pa.

Заст. головного передсідника Г. Герман подасть у короткому часі на сторінках "Юкрейнієн Віклі" належний інформації у справі творення спортових дружин та проголосить ті правила, якими треба буде керуватися при організуванні цих дружин.

На тім вичерпано програму нарад, а гол. передсідник закрив збори в 2-й годині пополудні.

Д. Галичин,
гол. рек. секретар.

зіс"), що трапляється у людей, які живуть у західній Індії.

*) Елефантіазис (грецьке слово) — захворювання кровних судин із сильним погублінням шкіри, головні в ногах. Це тропікальна недуга, яку спричиняють філярії, паразити, що живуть у шлунку та кишках.

ЛІЛІПУТИ У ПРИРОДІ.

Подивляємо годинникаря, який зумів збудувати якнайменший годинник. Бо чим годинник менший, тим прецизніша мусіла бути робота. Та чим є годинник у порівнянні з організмом комахи? Наскільки більше скомплікована будова мухи, ніж годинника. Уявимо собі лише: ноги, крила, очі, мозок, ціла нервова система з поодинокими нервами та їх осередками, органи травлення, віддику і т. д., із так багатьох різнородних частин складається комаха, а кожна з тих частин, візьмим хоча б око комахи, який це скомплікований апарат! Отже природу подивляємо у прецизійнім виконанні такого скомплікованого організму, як комаха у розмірах менших ніж точка над "і". А саме є така порода осі, якої тіло довге всього пів міліметра.

Ця оса-ліліпут має звичай, подібні до деяких нормальних осі, які зносять яєчка у тілі живих комах, а саме так, що паралізує їх, вжаливши жало. Із тих яєчок виводяться потім гусильниці, які живцем зідають тіло своєї господині-комахи. І ця ліліпутка-оса також зносить свої яєчка на яєчках інших комах, якими живе потім її потомство.

Хто здобув багато золота, той утратив спокійний сон. (Св. Августин).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

Окружний Зїзд відділів С. У. А.

Дня 20. березня б.р. відбувся зїзд відділів С. У. А. Філадельфійської округи. Заступлені були дев'ять відділів з Філадельфії, Честер, Алентавн і Трентон, які входять у склад цієї округи. Делегаток було 18. На зїзд прибули: голова С. У. А. п. Вагнер і фін. секр. п. Кмеч.

Нарадами проводила п. О. Штогрин, секретарювали п. Панамаренко і панна Бойко.

Програма була досить довга і дала тему до широкої дискусії. Говорено й дискутовано на такі теми: Поширення С. У. А., успіхи і недоведання відділів, зміцнення С. У. А. через вироблення лояльності і привязання до С. У. А., наше членство в В. С. У., вибір районної організаторки, наступна конвенція і преса, молоді і С. У. А., українська участь у Світовій Виставі, справа делегатки з краю і Збірник С. У. А.

Сверджено, що дуже важним чинником у зрості С. У. А. є освітня праця, як реферати, читання часописів, ведення дискусій і т. п. Деякі відділи, як 41, 41, 46, уже виказали гарний поступ, а інші задумують повести працю по цій лінії.

Другим чинником, що відіграє роль у удержанні членства, це згода в проводі. Всякі непорозуміння є дуже шкідливі. Нашим завданням є виробляти і скріпляти лояльність членів супроти організації і не допускати навіждання їх кудинде.

Важним являється для нас членство С. У. А. в В. С. У., якого членом може бути тільки одна організація з даної території і якого ціллю є зєднання жіночих сил.

Районовою організаторкою вибрано п. О. Штогрин, а п. Вагнер повідомила, що центральна назначає її організаторкою на східні стейти. На заході організаторкою є п. Ділай.

Вирішено спровадити як делегатку з краю п. Рудницьку, і то кілька місяців перед конвенцією. Тоді скличеться конгрес, замість конвенції.

В справі молоді забирала голос п. Сивуляк, яка заявила, що дітчата починають шораз більше інтересуватися С. У. А. Це стверджено також на згаданні гол. виділу в Нью Йорку.

Панну Сивуляк назначено до помічці п. О. Штогрин в організуванні молоді.

Справу преси даліше вважається актуальною і тому відділи повинні застановитися серйозно над цєю справою, тимбільше, що була ухвала на останній конвенції, щоб відділи прислали пресовий фонд до централі, або принайменше повідомили її, чи вже що зробили в цій справі.

Ухвалено започаткувати при централі організаційний фонд, щоб можна повести краще організаційну працю. На покриття коштів делегатки з краю відділи малиб давати свої датки до централі. С. У. А. бере участь у виставі спільно з американською жіночою організацією.

Наради відбулися в найобільшій порядку. Було видно загальне зацікавлення всіми справами. В найкращім настрою розходились делегатки і членки С. У. А. з бажанням зійтись знову на наступнім зїзді.

Сподіваємось, що такий гарний настрій лишисться і надалі та що делегатки, вернувшись додому, постараються, щоб ухвалили зїзду перевести в життя.

О. Ш.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.
ЗАХОДАМИ ЗЛУЧЕНИХ ТОВАРИСТВ ВІДБУДЕТЬСЯ
В СУБОТУ, 2-ГО КВІТНЯ (APRIL) 1938

КОНЦЕРТ

МАРІЯ СОКІЛ і АНТІН РУДНИЦЬКИЙ
ОПЕРОВА СПІВАЧКА КОМПОЗИТОР-ДИРИГЕНТ
В САЛІ У. М. С. А., Cor. CLINTON & STATE STS., TRENTON, N. J.

Доход на Український Шпиталь у Львові. — Початок у 8-мій год. вечора. Місцевих і позаміських громадян запрошуємо численно прийти на цей, рідний в наш час, концерт. Тікети продаються в українській правосл. громаді і в членів Заучених Товариств. — Централь.

ПОЗІР! ПОЗІР!

ЦИМ ПОДАЄТЬСЯ ДО ВІДОМА, ЩО

ТРЕТІЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ ЗДВИГ

СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ
ВІДБУДЕТЬСЯ В НЕДІЛЮ, ДНЯ 26. ЧЕРВНЯ (JUNE) 1938
В SINGERS GROVE PARK, SPRINGFIELD, N. J.

Український Народ! Отрим в третє ми маємо заманіфестувати свою силу, щоб стати готовими до Відродження нашої нації. Події світові так складаються, що все виходить на нашу користь, коли зорганізовано станемо всі як один в день Українського Здвиґу. Цей здвиґ має бути найвельчавішим від попередніх: будуть дефіляди, співи, виступи хорів, виступи товариств у дефіляді, вимагання атлетичних груп і т. і. Програма поводитиметься пізніше. Проситись Хв. Укр. Парохії, Громади й Організації держатися у цей день з влаштуванням своїх підприємств. Проситись всі організації цього стейту Нью Джерзі зголоситися до участі в цій величавій здвиґу. Всі зголошення просимо слати на адресу секр. У. Н. О. ст. Нью Джерзі: L. Syayn, 78 Westington Ave., Garfield, N. J.

Пригтовляйтесь до Величавого Українського Націоналістичного Здвиґу на день 26. червня 1938 року! — СЛАВА УКРАЇНІ!

Укр. Нац. Організація ст. Нью Джерзі: Волод. Буката, предс.; Лесьо Сисин, секр.; Окружна Управа ОДВУ ст. Нью Джерзі.

З МУЗИКИ І ТЕАТРУ

КОМЕДІЯ "ЖІНКИ" (THE WOMEN) ТІШИТЬСЯ ВЕЛИЧЕЗНИМ ДОСПІХОМ

Уже другий рік їде в Театрі Етел Берімор у Нью Йорку пресесела комедія панни Кер Бут під наголовою "Жінки" ("Women"). Дехто вже й каже, що ця штука, що точиться весело, як бульбючий струмочок, буде їти навісєда. Ставить її здібний театральний продуцент, Макс Гордон, а виставляв він її вже в роках 1936, 1937 та 1938. Тому й зачисляють її між штуки, які кожний відвідувач театрів просто "мусить" бачити. Чейже не даром ставили цю штуку десь за днем без перерви через 70 тижнів, а збори зо штуки вносили вже понад мільон доларів.

Коли запиталися продуцента, чому він завдає величезний доспід "Жінок" на сцені, Гордон сказав: "Вона опелєє до всіх людей. Слухає бачать у характерах насцені справжніх людей, яких вони знають у житті. Це робить штуку важною й дає їй успіх. Очевидно авторка штуки, панна Бут, підхопила характер з їх найбільше смішного боку і замалювала їх вірно й правдою. Це, що штука нова, має теж багато з її успіхом. До того досі ще не було в театрі штуки, в котрій йшли панни Кер Бут під наголовою "Жінки" ("Women"). Дехто вже й каже, що ця штука, що точиться весело, як бульбючий струмочок, буде їти навісєда. Ставить її здібний театральний продуцент, Макс Гордон, а виставляв він її вже в роках 1936, 1937 та 1938. Тому й зачисляють її між штуки, які кожний відвідувач театрів просто "мусить" бачити. Чейже не даром ставили цю штуку десь за днем без перерви через 70 тижнів, а збори зо штуки вносили вже понад мільон доларів.

Між акторками цієї штуки є широко звісні з свого артизму. З першої лістї акторок уже не грають Бері Лоффорд, Одрі Крісті, Маргарет Лоугас і Марджорі Мей, але їх місце заняли: Клер Карлтон, Глейдис Грисволд, Едіта Грешем і Етел Ремі. Між акторками, що грають від самого початку продукції, є: Маргало Гілмор, Ілка Чейз, Філіс Поваг, Джесі Бослі, Адрієн Марден, Джейн Сімур, Анна Тімея Мері Сесія і Чаріта Бавер.

Тепер продається білети на штуку "Вімен" до 7. травня. У величезній тиждень будуть ставити штуку теж сполудня: в середу, 20. квітня; у п'ятницю, 22. квітня; і в суботу, 23. квітня. Білети продаються тепер при касі театру Етел Берімор.

СПЛЕТНІ РОБЛЯТЬ СВОЮ СМЕРТЕЛЬНУ РОБОТУ.

Філіс Поваг і Ілка Чейз в одній зо сцен пресеселої комедії "Жінки" (THE WOMEN), що тепер ставиться в "ETHEL BARRYMORE THEATRE" у Нью Йорку.

ХОЧЕТЕ ВИСЛАТИ

ВЕЛИКОДНІ ЖЕЛАННЯ?

ЗАМОВТЕ СОБІ

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ,

ВИКОНАНІ В УКРАЇНСЬКОМУ СТИЛІ:

НОВІ КАРТКИ з українськими краєвидами, народними писанками, вишивками, тощо. 1 штука 5 ц.

КНИЖКОВІ з віршем: 1 штука 5 ц., 6 штук 25 ц.

КНИЖКОВІ з віршем (крайньої якості): 1 штука 10 ц., 12 штук за \$1.00

КАРТКИ ДЛЯ ДІТЕЙ (зо зайчиками, крашанками, тощо): 1 штука 3ц., 4 штуки 10 ц.

ЖЕЛЯТИНОВІ (зо святими образами): 1 штука 5 ц., 6 штук 25 ц.

Замовлення шліть на адресу:

"СВОБОДА,"

81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШІЙ ЦІННИК КНИЖОК.

КАЛЕНДАР
КРИНИЦЯна рік
1938.
ЩО В НЬОМУ Є?

АСТРОНОМІЧНА ЧАСТИНА:

Рік 1938 в рахунок часу
Порі року на землі
Порі року на інших планетах
Затми сонця і місяця
Урядові часи в різних державах
Що знаємо про Сонце? Як виглядає
Земля з Місяця?

КАЛЕНДАРНА ЧАСТИНА:

Церковний календар
Пасхали
Спис святих і слов'янських імен
Як старі люди планують погоду
Постійний календар
Календарієм

ІНФОРМАЦІОННА ЧАСТИНА:

Земля в числах
Відомості про українців
Українські землі в рад. союзі
Українські землі в Польщі
Українські землі в Румунії
Українські землі в Чехословаччині
Міста на українській території
Українці на етнографічних землях
України

Українці в світі, поза Україною
Історія України в датах
I. за княжих часів
II. під Польщею й Литвою
III. держави за козацьких часів
IV. Відродження України 1784—1918

Українці в Польщі
Церковна організація
греко-католицької церкви
православна церква
Культурно-освітня організація
Рідна Школа в масі
Ювілейний рік „Прогресу“

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА:

Які роковини припадають в 1938 р.
Політичні виховання
20,000 метрів від землі
На порозі нового українського писемства
Найцікавіша дотерія на світі
Значіння одягу
Сто років від відродження нашої
літератури

Здожж і поперек світу
Література інших народів
Сучасні українські письменники
Сорок літ — це не старість
Чуда людської волі
Найбільш скритий народ під сонцем
Ризик — нова бойова ідеологія
Найстаріші культурні народи і держави

Чи можна попросити вас сісти?
Час на привітання
Бурхливий 1948 рік
Чи зиряють мають почуття власності
Історія — велика легенда
Весна народів і наша доля
Хто робить політику?
Основні проблеми української національної політики в Австрії
Національні меншини в Європі
„Велике Руське Князівство“
Хліборобство і здоров'я
Спілкування народів у технічному по-
ступі

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА:

До звичайної батьки і матері треба о-
сновою підготувати дітей?
Казки і життя дитини
Не сварити, а присутності дітей
Літературні і дитячі
Цікава, весела
Кожний власний безцінний скарбу
Як відживається при сидінні спосо-
бі життя
Чому мити з уст?
Лікарські поради
Молоко й рак
Як використати літо для плавання
Церк

Потрібні гуди
Як самому відкрити меблі
Практичні поради

ЦІНА 60 ЦЕНТІВ.

ЦІНА 60 ЦЕНТІВ.
Замовляйте у книгарні
„СВОБОДА“

„СВОБОДА“

81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346.
JERSEY CITY, N. J.

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Питання: Бажаю спровести свою жінку і родичів з Європи. Моя мати неграмотна і також сумніваюся, чи моя жінка перейде іспит грамотності. Чи можуть вони приїхати до Злучених Держав? Я вже став американським громадянином.

Відповідь: Закон, що забороняє приїзд неграмотних чужинців, робить виняток у випадку близьких кривних. Громадянин або чужинець, що прибув тут легально на сталий побут, може спровести неграмотного батька, діда, котрому минуло 55 років життя, жінку, матір, бабку або не-заможну чи повдову дочку, якщо вони мають усі інші вимагані дані до приїзду.

Ваша жінка є управнена до позаквотної візи, а мати — до упривілейованої імміграційної квоти. Внесіть петицію на допущення тих кривних на спеціальний формулярі число 633, які постачає імміграційне бюро.

Питання: Я приїхав до Злучених Держав 1920 року, коли мені було 12 років життя. Мій батько був тоді американським громадянином. Він помер 1930 року. Недавно вирінуло сумніве питання про моє громадянство. Я хотів би дістати для себе окремий сертифікат мого громадянства. Як документи треба предло-жити?

Відповідь: Ви повинні встигати аплікацію на одержання посвідки громадянства, з наслідства, на формулярі число 2400. До того треба предло-жити батькову натуралізаційну посвідку, метрику шлюбу, родичів, свою метрику уродження або шкільне свідоцтво, що усталиє факт про Вашу малолітність у часі натуралізації Вашого батька.

Питання: Я чув, що моряк, котрий прибув нелегально до Злучених Держав після 1924 року, може легалізуватися через зложення поголовної кес-си на канадській границі. Чи ці інформації годяться з правдою? Як до того можна до-ступити?

Відповідь: Ваші інформації мияні. Якби Ви вийшли до Канади, то більше не зможе-те повернутись до Злучених Держав. Легалізація, про ко-тру згадуєте, відноситься го-ловно до жінок, мужів, родичів та малолітніх дітей аме-риканських громадян, котрі входять до класи безквотних та упривілейованих у квоті і-мігрантів. Неправно тут пере-буваючі чужинці, котрі бажа-ють легалізувати свій побут, можуть це зробити тільки че-рез виїзд поза границі Злу-чених Держав і повернутись назад, коли одержать правиль-

ну імміграційну візу від аме-риканського консула. В теперіш-нім часі таку візу дуже тяж-ко дістати.

Питання: Чи це правда, що коли федеральний уряд до-дається про нелегально пере-буваючого чужинця, дозволяє йому пригоститись до добро-вільного виїзду із Злучених Держав?

Відповідь: Це залежить від обставин. У деяких випадках чужинця, що підлягає депор-тації, негайно придержують і висилають до його рідного краю, найближчим кораблем. Звичайно так водиться, коли чужинець допустить кармі-гідного вчинку або коли на-лежить до одної з груп, ко-трих імміграційні закони ви-ключають із Злучених Держав. В інших випадках, коли чужи-нець, що неправно тут пере-буває, не належить до такої групи, він може дістати доз-віл на три місяці для полаго-ди своїх справ і вийти до-бровільно своїм коштом.

Питання: Моя жінка дістала розвід на підставі того, що я допустився двоженства. Чи це буде мати який вплив на мою петицію в цілі набуття аме-риканського громадянства, ко-тру незабаром думаю внести?

Відповідь: Знаємо багато випадків, де чужинців недопу-скають натуралізуватися вла-сне через такі розводи. Це, наприклад, практикується по федеральних судах. Найкра-щою для Вас радою є зажа-дати п'ять років від дати розв'язу, заки внесете аплікацію на громадянство.

Питання: Я вийшла замуж за американського громадяни-на ще 1920 року. Однак 1928 року ми розвелися. Я одужу-лася знов, але мій теперішній муж ще не натуралізувався. Чи я вважаюся громадянкою, чи чужинкою?

Відповідь: Ви автоматично набули американське грома-дянство через перше одружен-ня, а Ваш розвід не має ніяко-го впливу на Ваше набуте гро-мадянство. Від 22 вересня 1922 року натуралізаційні закони змінені так, що подружжя не змінює більше громадянства. Тому ви остаєтесь nadalіше американською громадянкою.

ФЛС.

Причина.

Наймичка тріпає на подвір'ю килими. Не тріпає, а гладить. Пані дивиться з вікна:

— Ганю, чи ти не вмієш сильніше тріпати?

Наймичка всміхається:

— О, чому ні, прошу пані?

— То чому ж не тріпаєш сильніше?

— Бо тоді дуже йдуть по-рохи, прошу пані!

СИН ІРЛАНДСЬКОГО ПРЕ-М'ЄРА.

Вивієн Ді Валера, син Імо-на ді Валери, прем'єра Ірлян-дії, як голова військової па-ради, влаштованої в ірланд-ській столиці, Дубліні, в день св. Патрика.

ВУГІЛЬ ЧОРНИЙ, БІЛИЙ
СИНІЙ... І ЖИВИЙ

Зпоміж різних родів вугля знаємо добре лише вугілля чорний, яким пали-мо в печах, якого живива-ють паленими фабрик і льокомотив. Часом гово-рять іще про „білий ву-гілля“, який у виді природ-них або штучних водопадів доставляє енергії тур-бінам електривні в бага-тох краях Америки й Ев-ропи. Багато рідше, а може й зовсім не згаду-ємо про синій, червоний, плинний, а тимбільше жи-вий вугілля.

„Вуглем“ називали вже здавна всякі енергетичні сирівці, отже такі, що спалюючись вивторюють енергію. Тепер це понят-тя поширили теж на всякі сили природи, що можуть дати енергію. А енергія, як знаємо, є джерелом у-сякої праці. Тому то лю-ди все пошукували дже-рел енергії.

Тисячі літ тому люди не вміли використати при-родних сил і копалинних скарбів природи. Джере-

лом енергії, що давало працю, була — крім до-машніх звірят, людина-невільник. Вартість того „живого вугля“ у старині цінили високо і вміли навіть обрахувати, що десять невольників рівняється потяговій силі одного коня. А сьо-годні робітника в Боль-шеві не ціняють навіть так як у старину невольників. Там вони мусять гірко працювати (стахановщи-на), однак винагороди дістають хіба тільки, що-би не згинуть з голоду. На Соловках гине люд-ський матеріал масово, та-це, самособою, вже нікого не зворушує.

З черги прийшла доба вихиснування „зеленого вугля“, якого доставля-ють живі рослини, голов-нож — дерева і „сірого вугля“, якою то назвою охрестили торф. Рівно-часно розвивалося добу-вання бурого вугля або лігніту і чорного вугля, до якого зараховуємо ка-мінний вугілля і краший його рід — антрацит.

У новіших часах шораз більше уваги присвчу-ють продукції „плинного вугля“, сібно нафтової ро-пи і „летючого вугля“ у виді вуглевонних газів у глибині землі.

Краї, вбогі у мінерали, стараються використати свої водні сили, передов-сім гірські ріки, що до-ставляють „білого вугля“. Споріднена порода „си-ного вугля“ не знайшла досі поважнішого присто-сування. Випробовують покищо цей „синій ву-гілля“ себто морську воду, а радше силу її відпливу та припливу, струї і ріж-ниці температури верств води на поверхні та в гли-бині.

„Блакитного вугля“ до-старчає людям „небо“ — атмосфера, а радше її ру-хи, що спричинюють ві-три. Силу вітру навчили-ся люди вихиснувати вже давно чи то вітряка-ми, чи корабельними ві-

трилами. Та енергія вітру безмежна і технічних мож-ливостей її дальшого ви-користовування є дуже багато. Та справжнім ву-гіллям будучини є „чер-воний вугілля“, якого до-старчатимуть нам колись проміні сонця. Теплова енергія, що її дає сонце для поверхні землі, є ве-литенська. На рівнику, де проміня сонця світить простопадно, скільки енергії тієї на 1 квадрат-ний метер рівняється 2.6 парових коней. Шоправ-да, частину того тепла за-бирає атмосфера, хмари та частиночки пилу, всеж на землю доходить іще багато світлової енергії. Обраховували, що за рік на поверхню Сагари спадає із безхмарного неба енер-гії 10,000 разів більше, ніж за той сам час вся люд-ськість жує її.

І тоді, коли людина ви-користає всі засоби міне-рального вугілля, вичер-пає зовсім копалинний ба-гатства землі, поневольт води та силу вітрів, при-йде черга на „червоний вугілля“, який уможливить людству дальше існуван-ня і розвиток.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ
КРАЄВІ

НЮ ЙОРК, Н. Я.

3 поминки на Ріду Школу.

На поминках по бл. п. М. Скібін-ському на завіз П. Тибора присут-ні зложили на Ріду Школу в краю по \$1: М. Бойчук, П. Тибор, А. Сам-борський, Я. Шаравара, Н. Лотош-кий, Д. Каршин, М. Ільчичин, С. Сагайдак, Марія Скібінська, Миро-слава Скібінська; Я. Рибак 50 ц. — Разом \$10.50.

М. Бойчук.

ЧИ ВИ НЕРВОВІ?

Знайдіть полеху на нерви, зво-рушення й неспокій, заживаючи KYLO

Sedative Tea Compound
зроблене з зілля, коріння, кори й ягід.
75 центів пачка.
Пийте по каталог, котрий вишлемо
аром. — Масло на скляці кожного року
лічичні зілля.

S-KYLO LABORATORIES
105 — 3rd Ave., New York City.
(Рік основання 1887.)

МОЛИТОВНИКИ

Віночок (у білій кавчуковій оправі, з образцем по сере-дині. Малою формату. Для дітей) — \$ .90

Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній оправі) — 1.35

Помилуй нас Боже (в чорній шкіряній оправі) — 1.35

Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній справі) — 1.35

Ангел Хранитель (в білій кавчуковій оправі з образцем по середині) — 1.70

Бог радість моя (сторін 606. В гарній м'якій чорній опр. 2.00

Бог радість моя (сторін 606. В білій кавчуковій оправі з образцем по середині) — 2.50

„СВОБОДА“

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

Бізнесові Нагоди

БАРБЕРІЯ НА ПРОДАЖ

АБО
ВІРЕНТОВАННЯ.
621 EAST 11th ST., NEW YORK
Голоситись по інформації: 167
E. 4th St., або телефоном: DR. Yock
4-8212.
Д. Кришун.

МІХАЛ Я. КОСЛОУКІ

ОБЗІДЧЕННЯ І НЕРУХОМОСТІ
(REAL ESTATE)
Публічний нотар. ... Мої ордери.
Корабельні карти. ... Європейські
справи.

52 JONES STREET, NEWARK, N. J.
Tel.: Mitchell 2-9394

Даром
МІЛЕРТОН LAXATIVE

Мілертон є приємний і легкий до зажиття.
Мілертон дає найкращі успіхи, коли його вживається тільки в ко-нечності, а тоді заживається по-го або зараз перед нічним спо-чинком, або по встанню рано.
Мілертон не виробляє прищипи.

ОДНА ВЕЛИКА КОРОБКА
вистає майже на цілий місяць.

Спеціальна оферта читачам
„Свободи“ продовжена до
1. вересня 1938:

1 коробка Мілертону — \$ .75
2 коробки — 1.25
3 коробки — 1.75
6 коробок — 3.00
12 коробок — 5.50

Питайте за зіллям Мілертону у
вашій судській аптеці, але по них
зпжжених цінах можемо дістати
Мілертон лише в офісі Мілертону:
J. S. MILLER, Inc., Dept. U.,
P. O. Box 628, Newark, N. J.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до
12. ввечір від 6 до 8, а в неділі
рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ріжниць, як далеко поза
Нюарком. Вразі потреби теле-
фонуйте до нас. Обслуга шпра
і чесна. — Офіс:

383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЬ

129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Ludlow 4-2568.

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удирейтер
заряжає погребани по ціні так
низькій, як \$150. Обслуга
найкраща.

JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 8th ST., NEW YORK CITY.
Dignified Funerals as low as \$150.
Telephone: Orchard 4-8088

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХА-
ТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ
ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

Вкінці Огдлі і дві білі жінки
вийшли на подвір'я кавурської
святині. Тяжка брама закрила-
ся за ними. Розглядаючись до-
вкруги, жінки побачили, що
по середині стояла якась див-
на будова, що своєю таємни-
чістю нагадувала дійсно якусь
святиню. По середині подвір'я
росли старі дерева. Під ними
росли в повному непорядку
карчі і бадилля.

То тут то там видніла стеж-
ка. Видно було, що цього по-
двір'я не доглядає ніякий ого-
родник. Нагло з одного корча
вискочив великий леопард.
Спинившись на хвилю, він ви-
шкірив перед ними зуби. Але
по кількох хвилинах такої по-
грози він пішов собі далі. Пі-
сля цього вискочив знов ле-
опард і, зробивши те саме,
сховався. Поява леопардів по-
вторялася кілька разів.

За кожним разом Анета ці-
ла стрясалася зо страху і ту-
лилася до Джейн. „Ох, я бо-
юся“, шептала вона. „І мені
страшно“, відповіла Джейн.
„Та побачимо, що з того вий-
де“. Звертаючись до Огдлі, во-
на заговорила: „Чому ти не-
безпечні звірі так спокійно
туди ходять? Невже вони ні-
кого з вас не чіпають?“ Огдлі
васміявся хитро.

„Вони на нас не кидаються“,
відповів він. „Бодай не кида-
ються за дня. Вони так ви-
вчені, що шанують кожного
чоловіка, головню чоловіка зо
зброєю. Крім того вони є бо-
язливі звірята. Це тільки та-
ка слава про них, що вони від-
важні. Вони нападають на свої
жертви тихцем, ззаду. Найвід-
важніші вони вночі. Вночі ні-
хто не вирветься зо святині,
ані не дістанеться до неї.